

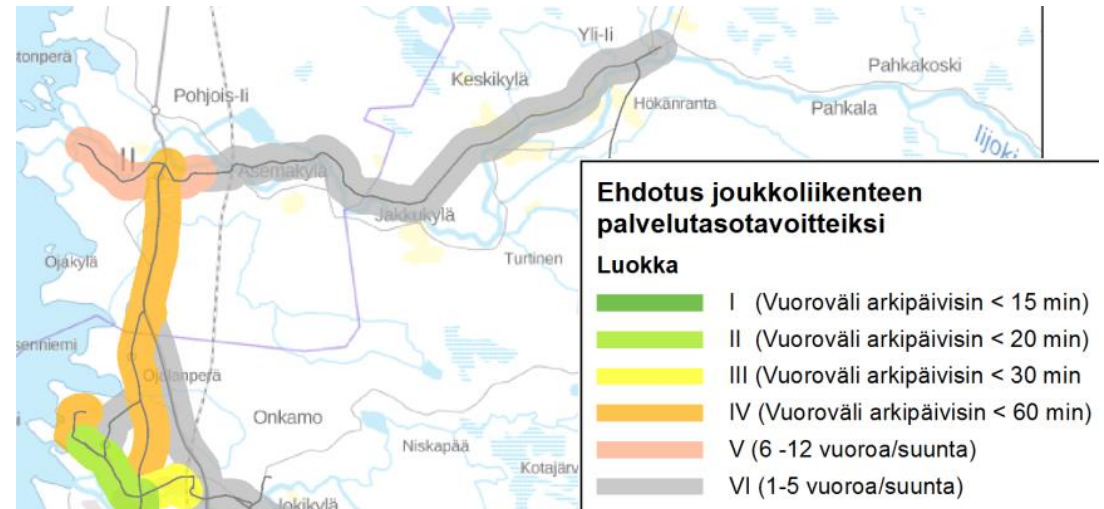
Oulun seudun joukkoliikenteen palvelutasosuunnitelma 2024-2028 (Oulu, Ii ja Muhos)

Esitys Iin kunnan lausuntoa varten

tammikuu 2023

Nykyinen palvelutaso lissä

- Edellisen palvelutasosuunnitelman (2018–2023) mukaisesti lii-Haukipudas–Oulu välillä liikennöidään n. 30 min välein ruuhka-aikaan ja muuten 60 min välein (linja 23). Linjalla on suora yhteys myös sairaalaan (OYS) ja Kaukovainion ammattiopistolle (OSAO).
- Matka-aika Oulun keskustasta Haukiputaan kautta lin keskusta on 56–63 min.
- Lauantain liikennöintiäika on palvelutasotavoitetta pidempi (toteutunut n. klo 7:00–22:40, tavoiteltu klo 9–18) ja sunnuntain palvelutasotavoitteen mukainen.
- Arkisin ajetaan lisäksi 1 vuoro/suunta Haukiputaan ohi valtatieä 4 pitkin (linja 28). Tämän vuoron matka-aika Oulun keskustasta lin keskusta on noin 40 min. Edellisen palvelutasosuunnitelman mukaan näitä vuoroja tavoiteltiin noin 5 per suunta.
- Alarannasta liikennöidään arkisin vain 1 vuoro/suunta/vrk (linja 28), joten palvelutaso jää selvästi tavoitellusta (6–12 vuoroa/suunta/vrk).
- Yli-lin ja lin välillä liikennöi arkisin palvelusotavoitteen mukaisesti 4–5 vuoroa/suunta/vrk. Yli-listä lihin linja 29 ajaa Jakkukylän kautta, listä Yli-lihin Maalismaan kautta.

Oulun joukkoliikenteen tavoitteellinen palvelutaso 2018–2023

Asukas- ja työpaikkamäärien kehitys 2021-2030

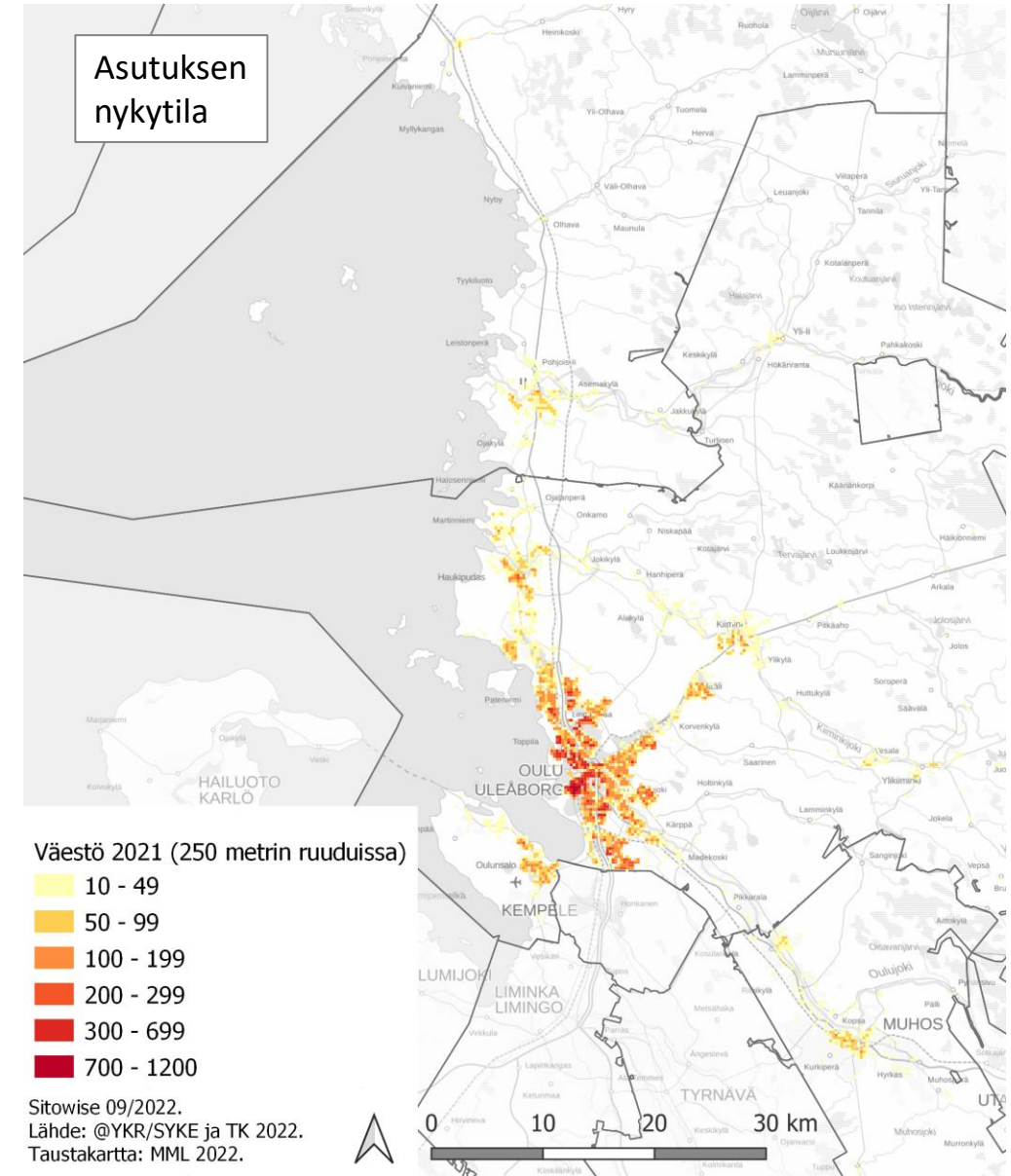
Oulun, Iin ja Muhoksen alueella asuu nykyisin yhteensä noin 228 000 asukasta. Näistä 92 % asuu Oulussa.

Tilastokeskuksen väestöennusteen* mukaan asukasmäärä kasvaa Oulussa noin 14 000 asukkaalla vuoteen 2030 mennessä, kun taas Iin ja Muhoksen **asukasmäärän ennustetaan hieman pienenevän**.

	Oulu	Ii	Muhos
Väestö 31.12.2021	209 551	9 912	8 909
Väestöennuste 2030 (ennuste 2021)	223 389	9 430	8 605
Ennustettu muutos 2021-2030	13 838	-482	-304
Ennustettu muutos 2021-2030 (%)	6,6 %	-4,9 %	-3,4 %

Lähde: Tilastokeskus väestörakenne ja -ennuste 2021.

* Tilastokeskuksen väestöennusteet ovat ns. demografisia trendilaskelmia, joissa lasketaan mikä olisi alueen tuleva väestö, jos viime vuosien väestönkehitys jatkuisi samanlaisena.

lin maankäytön kehitys, palveluverkon muutokset ja muut tarpeet

- Lähivuosina kasvu suuntautuu Alarannan alueelle. Tavoitteena on turvata Alarannan koulun säilyminen.
- Suurempia maankäyttöön vaikuttavia suunnitelmia ovat lin ohikulkutie ja mahdollinen lähijunaliikenteen käynnistyminen. Nämä tuskin kuitenkaan toteutuvat vielä seuraavan 5 vuoden kuluessa.
- Lapsi- ja oppilasmäärät ovat tällä hetkellä pienenemään päin.
- Nykyinen työmatkaliikenne lin ja Oulun välillä YKR-aineiston (2020) mukaan:
 - li-Oulu 2 800 pendelöijää
 - Oulu-li 1 100 pendelöijää.
- Iiläisten toive nopeammista yhteyksistä Ouluun nousi vahvasti esiin asukaskyselyssä ja kuntahaastattelussa.
 - ➔ Linjan 28 vuorotarjonnan parantaminen.
- Nykyisiin linjoihin 23 ja 29 ollaan oltu tyytyväisiä, ja ne toimivat hyvin yhteen.
- Kuivaniemestä Ouluun liikennöinyt markkinaehtoinen linja päättyi vuodenvaihteessa 2021–2022. Tästä tulee lin kunnalle paljon palautetta. Tällä hetkellä Kuivaniemestä pääsee kaukoliikenteellä n. klo 8 lin keskustaan (kävelymatka pysäkiltä lukiolle n. 1 km) ja n. klo 8.50 Ouluun (80 min).
 - Arvio käyttäjämääristä: Tällä hetkellä n. 10–15 opiskelijaa kulkee Kuivaniemestä lin lukioon, lisäksi opiskelijoita ja työssäkäyviä Ouluun. (Käyttäjämäärä ei ole riittävä joukkoliikenteelle, yhteys lin keskustaan tulisi järjestää esim. kunnan tilaamana koulukuljetuksena.)

5. Palvelutasotavoitteet 2024-2028

Palvelutason määrittely

Palvelutasomäärittelyssä kuvataan, millaiseksi eri alueiden joukkoliikenteen palveluja tulevina vuosina kehitetään. Palvelutaso luo perustan tarkemmalle linjasto-, reitti- ja aikataulusuunnittelulle sekä antaa käsityksen rahoitustarpeesta. Kustannusarviot päivittyvät tarkemman suunnittelun ja kilpailutuksen myötä. Palvelutasosuunnitelma on tavoitteellinen, se ei velvoita viranomaista järjestämään liikennettä esitetyllä tasolla.

Palvelutasosuunnitelmassa kuvataan alueittain tai suunnittain, milloin bussit liikennöivät (liikennöintiaika) ja kuinka tiheästi bussit ajavat (vuoroväli). Tavoitteet on asetettu eri viikonpäiville ja vuorokaudenajoille.

Seuraavilla dioilla esitetään ehdotus joukkoliikenteen tavoitteellisesta palvelutasosta lin alueella noin reilun viiden vuoden ajaksi. Palvelutason määrittelyssä on huomioitu mm. asiakaspalautteet, syksyllä 2022 toteutetun asukaskyselyn tulokset, haastattelut sekä tiedossa olevat muutokset asutuksen, työpaikkojen ja palveluiden sijoittumiseen.

Palvelutasosuunnitelmassa kuvataan ensisijaisesti talvikauden liikennettä. Kesäkaudella (eli nykyisin peruskoulujen kesäloma-aikana) esitetään muutoin tavoiteltavaksi lähes vastaavaa joukkoliikenteen palvelutasoa kuin talvikaudella, mutta koululaisia palvelevat vuorot jäävät kuitenkin pois. Lisäksi keskeisen kaupunkialueen ulkopuolelle ulottuvilla yhteysväleillä (kuten Oulu-li) tarjontaa voidaan sopeuttaa kesäaikana jonkin verran vastaamaan realistisemmin loma-ajan kysyntään.

Palvelutasoluokkia on seitsemän

Luokka I+ on paras ja se kuvaa aikatauluvapaan liikkumisen vyöhykettä vilkkaimmilla joukkoliikennekäytävillä. Tällä alueella joukkoliikennetarjonta on niin tiheää, että pysäkillä voi mennä aikatauluja tarkastamatta.

Luokka I mahdollistaa lähes aikatauluvapaan liikkumisen. Se eroaa parhaasta palvelutasoluokasta hieman pidemmillä vuoroväleillä.

Luokka II antaa vaihtoehdon henkilöautolle täyttäen asukkaiden tyypillisimmät matkustustarpeet. Tavoitteena on mahdollistaa arki ilman autoa, viikonloppuisin matkat on suunniteltava hieman tarkemmin.

Luokka III turvaa liikkumisen päivittäisiin kohteisiin. Joukkoliikenteen käyttö vaatii kuitenkin jonkin verran matkustuksen ajallista joustamista.

Luokka IV tarjoaa säännöllistä joukkoliikennettä arkipäiviin, mutta joukkoliikenteen käyttäminen vaatii ajallista joustoa eikä ole mahdollista kaikilla vapaa-ajan matkoilla. Vuoroja tarjotaan myös viikonloppuisin.

Luokan V tavoitteena on turvata arjen liikkumistarpeet. Joukkoliikennettä järjestetään viikonloppuisin tarpeen mukaan.

Luokka VI tarjoaa koulu- ja työmatkayhteyksiä sekä asiointiyhteyksiä arkisin päiväsaikaan. Joukkoliikennettä järjestetään viikonloppuisin tarpeen mukaan.

Sanasto

Liikennöintiaika tarkoittaa aikaväliä, jolloin linja-autot liikennöivät alueella.

Vuoroväli kertoo, kuinka tiheästi pysäkiltä lähtee linja-autoja suuntaansa (esim. 10 min välein).

Talvikaudella tarkoitetaan aikataulukautta, joka nykyisin kestää elokuun puolivälistä kesäkuun alkuun (peruskoulujen lukuvuosi).

Kesäkaudella tarkoitetaan joukkoliikenteen aikataulukautta, joka nykyisin kestää noin kesäkuun alusta elokuun puoliväliin eli peruskoulujen kesäloma-ajan.

Linjakilometri on kustannusten laskennassa käytetty bussireitin ajosuoritteen mitta. Linjakohtainen suorite ilmoitetaan linjalla liikennöivien autojen yhteisenä suoritteena esimerkiksi vuositasolla.

Linjatunti on kustannusten laskennassa käytetty joukkoliikennelinjan liikennöinnin edellyttämän kuljettajatyön mitta. Linjatuntien määrä ilmoitetaan tavallisesti linjalla liikennöivien vuorojen yhteisenä suoritteena esimerkiksi vuositasolla.

Autopäivä on kustannusten laskennassa käytetty joukkoliikennelinjan liikennöinnin edellyttämän kalustomäärän mitta. Yhden linja-auton käyttäminen linjalla yhden vuorokauden aikana vähintään yhden vuoron verran synnyttää yhden autopäivän.

Palvelutasoluokkien tavoitteellinen kriteeristö

	Soveltamisaika	I+	I	II	III	IV	V	VI
Liikennöinti-aika	Ma-to	5.30 – 00.00	5.30 – 00.00	6.00 – 22.30	6.30 – 22.00	6.30 – 21.00	6.30 – 18.00/20.00	7.00–17.00
	Pe	5.30 – 00.00	5.30 – 00.00	6.00 – 22.30	6.30 – 22.00	6.30 – 21.00	7.00–18.00/20.00	7.00–17.00
	Lauantai	6.00 – 00.00	6.00 – 00.00	7.00 – 22.30	9.00 – 22.00	9.00 – 18.00	Tarpeen mukaan	Tarpeen mukaan
	Sunnuntai	7.00 – 00.00	7.00 – 00.00	9.00 – 22.30	9.00 – 22.00	12.00 – 18.00	Tarpeen mukaan	Tarpeen mukaan
Vuoroväli	Arkipäivä n. klo 7-20	≤ 10 min	≤ 15 min	≤ 20 min	≤ 30 min	≤ 30 / 60 min *	6–12 vuoroa/suunta	1–5 vuoroa/suunta
	Varhaisaamu ja myöhäisilta	≤ 20 min	≤ 30 min	≤ 60 min	≤ 60 min			
	Lauantai	≤ 10 min	≤ 20 min	≤ 30 min	≤ 30 min / 60 min*	≤ 120 min	Tarpeen mukaan	Tarpeen mukaan
	Sunnuntai	≤ 10 min	≤ 20 min	≤ 30 min	≤ 30 min / 60 min*	≤ 120 min	Tarpeen mukaan	Tarpeen mukaan

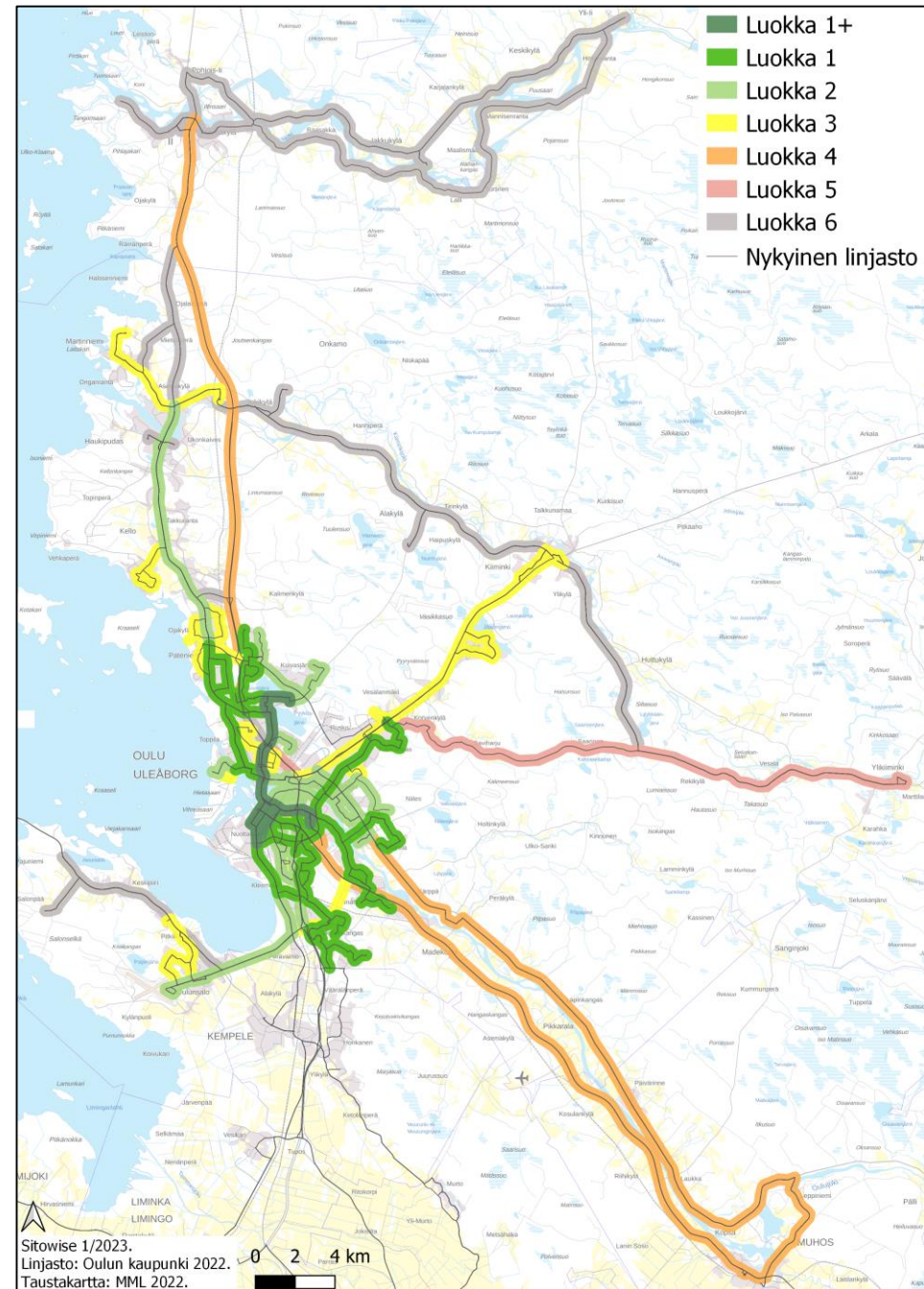
* Vuoroväli määrittyy alueen ja tarpeiden mukaan.

Taulukossa esitettyjen liikennöinti-aikojen lisäksi pääsuunnilla toteutetaan perjantaina ja lauantaina yöliikennettä.

Tavoitteellinen palvelutaso

Palvelutaso luokka	Yhteysväli
IV	li–Oulu (moottoritie)
VI	li–Haukipudas, Alaranta–lin keskusta, li–Yli-li

Kesäkaudella (eli nykyisin peruskoulujen kesäloma-aikana) koululaisia palvelevat vuorot jäävät pois. Siten yhteysväli li–Yli-li (linja 29) ei toteudu kesäkaudella.

Ii-Oulu välille esitetty muutokset ja huomioitavat tarpeet

Yhteysväli	Nykyisin toteutunut palvelutaso	Palvelutasoesitys	Muutostarpeita tai muita huomioitavia asioita
Ii – Oulu	IV	IV	liläisten toive nopeammista yhteyksistä Ouluun nousi vahvasti esiin asukaskyselyssä ja kuntahaastattelussa. Palvelutasoluokan esitetään pysyvän ennallaan, mutta vuorotarjontaa ehdotetaan parannettavaksi toteuttamalla nykyisen tarjonnan lisäksi noin 4 uutta moottoritievuoroa/suunta (linja 28) . Lisäksi ehdotetaan, että nykyistä linjan 23 tarjontaa siirretään moottoritievuoroille siten, että palvelutasoluokan 4 mukainen tarjonta toteutuu moottoritietä pitkin . Haukiputaantiellä varmistettaisiin jatkossa asiointiyhteyksien toteutuminen lin ja Haukiputaan keskustan välillä.
Alaranta – lin keskusta	VI	VI	Nykyisin Alarannasta toteutuu päivässä 1 vuoro/suunta (linja 28). Vuorotarjonta parantuisi lisäämällä noin 4 uutta vuoroa/suunta samalla, kun kehitetään Ii-Oulu välillä liikennöivän linjan 28 tarjontaa (samat vuorot kuin mainittu yllä).

Yllä oleva taulukko sekä edellisellä kalvolla esitetty kartta ja taulukko kuvaavat tavoitteellista palvelutasoa talvikaudella. Kesäkaudella (eli nykyisin peruskoulujen kesäloma-aikana) esitetään muutoin tavoiteltavaksi lähes vastaavaa joukkoliikenteen palvelutasoa kuin talvikaudella, mutta koululaisia palvelevat vuorot jäävät kuitenkin pois. Uudet moottoritievuorot ehdotetaan toteutettavaksi myös kesällä. Tarjontaa voidaan sopeuttaa kesäaikana jonkin verran vastaamaan realistisemmin loma-ajan kysyntään.

Kustannusarvio esitetyn palvelutason mukaiselle liikenteelle

lin nykyiset vuosikustannukset ovat seuraavat:

menot 344 297

tulot -179 087

Muut kulut 83 734 (jaetut henkilöstö, IT- ym. Kustannukset)

Netto -248 944

Nykyhintatasolla arvioituna palvelutasoehdotuksen mukaisen liikenteen vuosikustannusarvio on lin osalta noin 406 000 €. **Palvelutason parantaminen maksaa lillesiis arviolta noin 61 700 € per vuosi.** Tämä koostuu seuraavista tekijöistä:

- Arkipäivien vuorotarjonnan parantaminen (talvikausi): 44 000 €
- Kesäarkiliikenteen vuorotarjonnan parantaminen: 22 000 €.

lin uuden palvelutason mukaiset joukkoliikenteen vuosikustannukset ovat seuraavat:

menot 406 000

tulot -179 087

Muut kulut 83 734

Netto -310 647

Kustannusten arvioinnissa on oletettu, että vuorotarjonnan siirtäminen linjalta 23 moottoritievuoroille ei aiheuta lille lisäkustannuksia. Kustannukset tarkentuvat tarkemmassa linjastosuunnittelussa ja lopulta hankinnan perusteella. Uudessa palvelutasossa ei ole otettu huomioon mahdollisia kasvavia lipputuloja paremman palvelutasosuunnitelman vaikutuksena.

Vaihtoehtoinen kustannusarvio, jos valtatiellä 4 palvelutaso nostetaan luokkaan III

Tällä hetkellä Oulun, lin ja Muhoksen joukkoliikenteen liikennöinnistä aiheutuvat kustannukset ovat noin 28,1 M€ vuodessa (brutto, indeksikorotetut yksikköhinnat marraskuulta 2022, alv 0%). Kustannuksia tarkistetaan kvartaaleittain linja-autoliikenteen kustannusindeksin mukaan.

lin nykyiset joukkoliikenteen liikennöinnistä aiheutuvat vuosikustannukset ovat noin 340 000 €. Jos lin ja Oulun välinen yhteys moottoritietä pitkin toteutettaisiin talviarkena palvelutasoluokassa III (30 min vuoroväli n. klo 7-20) ja muilta osin liikenne olisi palvelutasoesityksen mukainen, liikenteen vuosikustannusarvio olisi lin osalta nykyhintatasolla arvioituna noin 450 000 €. **Palvelutason parantaminen maksaisi lille siis arviolta noin 110 000 € per vuosi.** Tämä koostuisi seuraavista tekijöistä:

- Arkipäivien vuorotarjonnan parantaminen (talvikausi): 88 000 €
- Kesäliikenteen vuorotarjonnan parantaminen: 22 000 €.

Kustannusten arvioinnissa on oletettu, että vuorotarjonnan siirtäminen linjalta 23 moottoritievuoroille ei aiheuta lille lisäkustannuksia.

Kustannukset tarkentuvat tarkemmassa linjastosuunnittelussa ja lopulta hankinnan perusteella.